

موضوع:

حدیث: ۸۴ (حدیث و رجال: ۱۰۲)

گروه مخاطب:

تخصصی (طلاب و دانشجویان)

سماره کتاب: ۱۱۸۲

مسلسل انتشار: ۲۴۸۳

کتاب های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان/ ۲۹

معماری، داود، ۱۳۴۱ -

مبانی و روش های نقد متن حدیث از دیدگاه اندیشوران شعبه / داود معماری؛ تهیه دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان. - قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۲.

۲۳۹ ص. - . (بوستان کتاب قم؛ ۱۱۸۲. کتاب های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان؛ ۲۹) (حدیث؛ ۸۴ حدیث و رجال؛ ۱۰۲)

ISBN 964 - 371 - 814 - X - ریال: ۲۲۵۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیها.

ص. ع. به انگلیسی: Dāvid Me'mārī, Mabānī Vs Ravesh hāye Naqde Matne Ḥadīth.

[The foundations and methods of a critique of a Ḥadīth text in shiite school]

کتابنامه: ص. [۲۳۴ - ۲۳۹] همچنین به صورت زیر نویس.
نمایه.

۱. حدیث - نقد و تفسیر. ۲. حدیث - علم الدرایه - نقد و تفسیر. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، شعبه خراسان. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مؤسسه بوستان کتاب قم. ج. عنوان.

۲۹۷/۲۶

BP ۱۱۲/۳ / م ۶ م ۲

مبانی و روش‌های

نقل متن حدیث

از دیدگاه اندیشوران شیعه

دکتر داود معماری

تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان

بوستان کتاب

۱۳۸۴

بستان کتاب

مبانی و روش های نقد متن حدیث
از دیدگاه اندیشوران شیعه

- نویسنده: دکتر داود معماری • تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی • نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۴
- شمارگان: ۱۵۰۰ • بها: ۴۲۵۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

✓ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائیه)، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷-۷۷۲۲۱۵۵، نمایر: ۷۷۲۲۱۵۴

✓ فروشگاه مرکزی: قم، چهار راه شهدا (مرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

تلفن پخش: ۷۷۲۳۲۲۶

✓ فروشگاه شماره ۲: تهران، خ فلسطین جنوبی، کوچه دوم (پشت)، تلفن: ۶۴۶۰۷۳۵

✓ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهار راه خسروی، مجتمع پاس، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲

✓ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، گلستان کتاب، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰

پست الکترونیک: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی با آن در وب سایت:
<http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته اند:

○ ویراستار: محمد تقویان ○ کنترل ویرایش: مسلم سلگی ○ استخراج فهرست ها: فرح الله جهان دوست ○ اصلاحات
حروف نگاری: محسن عسکری، داود آوریده و احمد آخلی ○ صفحه آرایی: احمد مؤتمن ○ نمونه خوانی: سجاد بیگی،
ابوالحسن مسیب نژاد، ابراهیم غلامین، سید رضا هدایتی، حسن مالدین، جلیل حبیبی و محمد جواد مصطفی ○ کنترل
نمونه خوانی: ولی قربانی ○ کنترل فنی صفحه آرایی: سید علی قاضی ○ نظارت و کنترل: عبدالهادی اشرفی ○ طراح جلد:
محمود هدایی ○ مسئول تولید: حسین محمدی ○ پی گیر چاپ: سید رضا محمدی

ناشر

فهرست مطالب

۱۹	چکیده
----	-------

بخش اول: کلیات (تبیین طرح تحقیق)

۲۳	مقدمه
۲۶	تعریف موضوع
۲۷	گسترش احادیث دروغین
۲۹	متون صحیح، اما قابل نقد
۳۱	اهمیت موضوع
۳۵	اهداف کلی و آرمانی تحقیق
۳۵	پرسش‌ها و فرضیه‌های ویژه تحقیق
۳۶	تنگناها و مشکلات پژوهش در این موضوع
۳۶	۱. کمبود شدید تألیفات مستقل در این موضوع
۳۷	۲. گستردگی زمینه تحقیق در این موضوع
۳۸	۳. صعوبت و ظرافت نقد متن حدیث
۳۸	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات اساسی موضوع

بخش دوم: پیشینه نقد متن حدیث و تبیین مبانی آن

۴۵	مقدمه
۴۶	فصل اول: ترغیب قرآن کریم به نقد و ارزیابی اخبار

فصل دوم: ارشادها و رهنمودهای معصومین: در نقد متون روایی	۵۰
فصل سوم: نقش اندیشوران شیعه در کشف، ابداع و به کارگیری، مبانی و روش‌های	۵۵
محدثان شیعه پیش‌گامان نقد متن حدیث	۵۶
اهتمام مؤلفان کتب اربعه به نقد متن	۵۷
تأکید کلینی بر نقد متون روایی	۵۹
شیخ صدوق ناقد بزرگ اخبار	۶۰
شیخ طوسی، نقادی برجسته در علوم اسلامی	۶۳
استبصار، گنجینه‌ای از مبانی نقد متن حدیث	۶۵
دیدگاه محدثان متأخر شیعه در نقد متون روایی	۶۸
الوافی	۶۹
بحار الانوار	۷۱
وسائل الشیعه	۷۲
مستدرک الوسائل	۷۴
جامع احادیث الشیعه	۷۵
جایگاه نقد متن در علوم حدیث	۷۶
پیوستگی نقد سند و نقد متن در علم رجال	۷۷
ارزیابی متون احادیث در «علم درایه»	۸۱
پیرایش و پالایش احادیث جعلی از گنجینه‌های روایی	۸۷
آثار شیعه در معرفی احادیث موضوعه	۹۳
الاخبار الدخيلة	۹۳
الموضوعات فی الاخبار والآثار	۹۴
ابوهریره	۹۶
قراین دروغین بودن حدیث	۹۷
تطبیق و مقارنه احادیث شیعه و اهل سنت	۹۸
دراسات فی الحدیث و المحدثین	۹۹
سیری در صحیحین	۱۰۱

۱۰۳		فقه الحدیث، نهایت اهتمام محدثان شیعه به نقد متون روایی
۱۰۶		شناخت الفاظ غریب حدیث
۱۰۶		مهم‌ترین آثار شیعه در شناخت الفاظ غریب احادیث
۱۰۷		آثاری در تبیین مشکلات اخبار
۱۰۸		شرح متون روایی، عرصه گسترده فقه الحدیث
۱۰۸		مهم‌ترین آثار شیعه در شرح متون احادیث
۱۰۹		مهم‌ترین شروح دانشمندان شیعه بر کافی
۱۱۰		برخی از حواشی و تعلیقات دانشمندان شیعه بر کافی
۱۱۱		مهم‌ترین شروح نگاشته شده بر «من لایحضره الفقیه»
۱۱۱		مهم‌ترین شروح نگاشته شده بر «تهذیب الاحکام»
۱۱۱		مهم‌ترین شروح نگاشته شده بر «الاستبصار»
۱۱۳		نقد داخلی روایات در علوم نقلی اسلامی
۱۱۴		کشف واقعیت‌های تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع)
۱۱۵		امینی و کتاب جاویدان الغدیر
۱۱۷		علامه عسکری و نقد و تحلیل تاریخ اسلام
۱۲۰		اهتمام به تدوین سیره صحیح پیامبر (ص)
۱۲۴		دیدگاه‌های شهید مطهری در نقد متون روایی
۱۲۴		هشدار در مورد تحریف حماسه حسینی
۱۲۷		نقد نگرش اخباریون به روایات
۱۳۱		نقش زمان و مکان در نقد و فهم روایات
۱۳۶		لزوم پرهیز از آثار سوء روش‌های جدید تاریخ‌نگاری
۱۳۸		پیرایش احادیث اخلاقی و عرفانی
۱۳۹		فیض کاشانی و نقد و تهذیب احیاء العلوم
۱۴۰		محدث قمی، نقاد مرویات عرفانی
۱۴۲		کلام شیعه، حوزه نقد عالمانه احادیث اعتقادی
۱۴۴		نقد و ارزیابی متون روایات تفسیری

۱۴۵	اعتماد و اکتفا بر مرویات صحیح و یقین آور
۱۴۷	پرهیز از افراط و تفریط در پذیرش یا عدم پذیرش اخبار
۱۴۹	پالایش و پیرایش اسرائیلیات
۱۵۰	علل عمده نفوذ اسرائیلیات در منابع اسلامی
۱۵۱	اسرائیلیات در خدمت اهداف سیاسی بنی امیه
۱۵۲	مستشرقان و اسرائیلیات
۱۵۳	دیدگاه‌ها و هشدار برخی از دانشمندان اسلامی در خصوص اسرائیلیات
۱۵۷	چه باید کرد؟
۱۵۸	اهتمام ویژه فقها و اصولیون به نقد احادیث فقهی
۱۵۸	توجه خاص فقها به تدوین و تبویب روایات فقهی
۱۵۹	نقش اصول فقه در ارزیابی روایات فروع دین
۱۶۰	کیفیت استنباط حکم شرعی از روایات آحاد
۱۶۱	موارد عدم حجیت خبر واحد در مقام استنباط
۱۶۱	معدّات اجتهاد شرعی
۱۶۲	مهارت‌های لازم تکمیلی دیگر
۱۶۳	راهکارهای اصولیون در تبیین و تحلیل تعارض اخبار

بخش سوم: تبیین روش‌های نقد متن حدیث

۱۶۹	مقدمه
۱۶۹	مراحل چهارگانه نقد متن
۱۷۲	فصل اول: تحقیق و بررسی در اصل صدور حدیث و کشف روایات جعلی
۱۷۲	نقد و تحلیل روایات اصول اعتقادی
۱۷۳	توحید و صفات خداوند
۱۷۲	واجب الوجود در صحیح بخاری
۱۸۷	روایات رویت خدا در المیزان
۱۸۸	سرشت شیعیان

۱۹۱	مجبور بودن انسان
۱۹۲	تخصیص و تقیید بی جا!
۱۹۲	ازدواج فرزندان آدم علیه السلام
۱۹۳	سابقون، همه یا بعضی؟
۱۹۳	دفن دختران، نشانه کرامت!
۱۹۳	تکلیف مالایطاق
۱۹۴	احادیث معراج
۱۹۵	شان نزول جعلی
۱۹۵	بت های نائله و أساف
۱۹۶	مسخ مردگان بنی امیه
۱۹۶	جهنم خالی!
۱۹۷	جهنم مطبوع و گوارا!
۱۹۸	زمین بر روی ماهی!
۱۹۸	روایات تحریف قرآن کریم!
۲۰۷	پادشاه های گزاف!
۲۱۰	سیره و تاریخ معصومین علیهم السلام
۲۱۰	افسانه های منافی با سیره و شخصیت پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۱۰	افسانه شکافته شدن سینه پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۱۱	افسانه هایی درباره آغاز وحی
۲۱۸	افسانه آیات شیطانی (غرائق)
۲۲۵	حقیقت ماجرای غرائق
۲۲۶	پیامبری که بی گناهان را مورد لعنت و نفرین قرار می دهد!
۲۳۷	پیامبری که با امور دنیا آشنا نیست!
۲۴۰	آیا پیامبر صلی الله علیه و آله قرآن را فراموش می کند؟!
۲۴۵	پیامبری که گوشت قربانی بت ها را تناول می کند!
۲۴۸	پیامبری که هر خرافه ای را می پذیرد و تبلیغ می کند!

- ۲۵۱ پیامبری که فقیران و درماندگان را از خود می‌رانند!
- ۲۵۲ اسرائیلیات
- ۲۵۲ هاروت و ماروت
- ۲۵۳ هدهد و ملکه سبأ
- ۲۵۳ موسی علیه السلام از زبان ابوهریره
- ۲۵۴ قدوقامت آدم و حوا علیهم السلام
- ۲۵۵ جعلیاتی در مخدوش ساختن اصل امامت
- ۲۵۵ ائمه سیزده گانه!
- ۲۵۶ غلو و اغراق در توصیف معصومین علیهم السلام
- ۲۵۶ آگاهی امامان از غیب!
- ۲۵۶ آیه نور در توصیف امامان و دشمنان آن‌ها
- ۲۵۷ آیاتی دیگر در منزلت ائمه علیهم السلام
- ۲۵۹ خرافه کوه قاف در توصیف اهل بیت علیهم السلام!
- ۲۶۰ جعل اوصاف خداوندی برای علی علیه السلام!
- ۲۶۳ کوه جهنمی!
- ۲۶۶ تحریفات حماسه عاشورا
- ۲۶۶ سقای کربلا
- ۲۶۷ کوکبه و حشمت پادشاه حجاز!
- ۲۶۸ روضه‌های لیلی
- ۲۶۹ اسطوره پردازی
- ۲۶۹ شجاعت ابوالفضل علیه السلام
- ۲۷۰ دلاوری‌های علی علیه السلام
- ۲۷۰ نشانه‌های ظهور مهدی علیه السلام در خرافه خطبة البیان
- ۲۷۱ شخصیت‌هایی که در قید حیات نبودند!
- ۲۷۴ فرود جبرئیل بر قبله یهود!
- ۲۷۵ عیسی و دجال

۲۷۵	میراث یهود
۲۷۶	مدینه و بیت المقدس
۲۷۷	عیسی و دفن مهدی!
۲۷۷	منم مصحف انجیل
۲۷۸	منم موی زبرقان
۲۷۸	غلو و ارتفاع
۲۷۹	کلمات بی معنا
۲۷۹	اغلاط دستوری
۲۸۰	اسامی علم با حرف تعریف «ال»!
۲۸۱	غلط‌های ترکیبی!
۲۸۲	ترکیب‌های نادرست و نامفهوم
۲۸۳	هذیان گویی!
۲۸۵	نقد و تحلیل روایات فضایل و مطاعن
۲۸۵	روایات ساخته و پرداخته افسانه پردازان در فضایل و کرامات معصومین علیهم‌السلام
۲۸۵	شگفتی‌های سفر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم به شام
۲۹۲	عجایی در خلقت فاطمه زهرا علیها‌السلام
۲۹۵	روایات جعلی در فضایل و مناقب مخالفان اهل بیت علیهم‌السلام
۲۹۵	ستایش ابوجهل و فرزندان!...
۲۹۵	بهشت، پاداش محاربان با اسلام!
۲۹۶	جوشش نهري بهشتی برای ابوبکر!
۲۹۷	ابوبکر، تنها فردی که بی حساب به بهشت می‌رود!
۲۹۸	تقرب ابوسفیان به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم !
۲۹۹	حضور خلفای سه گانه در مباحله!
۲۹۹	نصب ابوبکر به خلافت!
۳۰۰	روایتی دیگر در انتصاب ابوبکر!
۳۰۰	جنتیان در سوگ مرگ عمر!

۳۰۵	فضایل و کرامات بنی امیه و بنی عباس!
۳۰۷	مطاعن و منقصت خلفا در منابع روایی شیعه
۳۰۷	حضور شیطان در سقیفه
۳۰۸	آیاتی در منقصت خلفا
۳۰۹	قیامت و شیاطین سه گانه
۳۱۱	دوستان ناباب
۳۱۲	مطاعن اهل بیت علیهم السلام در منابع روایی اهل سنت
۳۱۶	تأثیر گرایشات سیاسی و مذهبی در جعل حدیث
۳۱۷	نمونه ای از مروّجان روایات فضایل و مطاعن
۳۱۸	نقد و تبیین احادیث جعلی با مضامین فقهی
۳۱۸	قصاص کودک وزنی که مرتکب قتل خطائی شده اند!
۳۲۰	عدم جواز قضای نماز صبح در روز!
۳۲۰	صحّت نکاح با علم به بطلان آن!
۳۲۱	سهو پیامبر صلی الله علیه و آله از نماز و در نماز!
۳۲۳	نسخ حکم قبل از فرارسیدن وقت عمل!
۳۲۴	ولایت فامیل پدری بر دختر بالغ!
۳۲۴	قصاص پیامبر صلی الله علیه و آله !
۳۲۶	فصل دوم: بررسی و کشف جهت صدور حدیث
۳۲۶	صدور حدیث در مقام تقیه
۳۲۶	ذکر آمین بعد از اتمام سوره حمد!
۳۲۷	پاک بودن خمر!
۳۲۷	جواز اخفات در نمازهای جهریّه!
۳۲۹	فصل سوم: بررسی و کشف مورد صدور حدیث
۳۲۹	بشارت پایان یافتن ماه آذار
۳۳۰	تصرّف پدر در مال فرزند!
۳۳۱	عذاب میت به دلیل گریه خانواده اش!

۳۳۲	علی علیه السلام در میان ابرهاست!
۳۳۳	حقیقت این روایت
۳۳۴	سحاب در روایات اهل سنت
۳۳۶	سحاب در روایات شیعه
۳۳۷	عام و خاص در اصطلاح محدثین
۳۳۸	اخبار وارده در طب
۳۳۸	نسخ سنت
۳۴۰	عدم جواز نسخ کتاب و سنت به اخبار احاد
۳۴۱	فصل چهارم: بررسی و کشف دلالت حدیث
۳۴۱	نص و ظاهر جواز پوشیدن جامه دوخته مجوس در نماز
۳۴۲	تحلیل عوامل وقوع تحریف معنوی و لفظی در متن حدیث
۳۴۲	مضامین و مفاهیم متشابه
۳۴۲	قطع زبان سائل!
۳۴۳	چانه سبک و سعادت!
۳۴۴	جنابت در مجدا!
۳۴۴	دراز دستی!
۳۴۵	سگ و مجتمه، نمودهای تمثیلی!
۳۴۶	دشمنان زاغ چشم!
۳۴۶	ذبح مرگ!
۳۴۷	گرمای ظهرا از زبانهای جهنم!
۳۴۸	آتش، حریم عبودیت خداوند!
۳۴۸	دنیا به صورت زنی زیبا!
۳۴۸	سنگینی و حی!
۳۴۹	تداخل معانی لغوی، عرفی و اصطلاحی الفاظ حدیث
۳۴۹	مجتهد جاهل!
۳۴۹	نقل به معنا

- ۳۴۹ عدم جواز وقف بر مساجد!
- ۳۵۰ رحمت خداوند در قیامت
- ۳۵۱ ازدواج، سنت نبوی
- ۳۵۲ بریدن گوشت و پوست بدن!
- ۳۵۴ چهره آدم و صورت خداوند!
- ۳۵۵ تساوی مادر و دختر
- ۳۵۶ زکات فطره
- ۳۵۷ ذکر سجده سهو
- ۳۵۸ ادراج کلام دیگران در متن
- ۳۵۸ تقسیم مال باغی!
- ۳۵۹ ساقط شدن نماز میت بر شهید!
- ۳۵۹ تعیین نایب برای حج
- ۳۶۰ دو رکعت برای دو طواف!
- ۳۶۱ میزان شستن صورت
- ۳۶۱ امام سجاده علیه السلام، علی اکبر!
- ۳۶۲ خمی علاوه بر خمس!
- ۳۶۲ اسقاط الفاظ و یا عبارات حدیث
- ۳۶۲ یعقوب یا موسی علیه السلام
- ۳۶۳ روبه مدینه یا مکه!
- ۳۶۴ روزه دار فراموش کار!
- ۳۶۴ مشرکان غیر اهل کتاب
- ۳۶۵ تعدد گواهان در رجم
- ۳۶۷ تقطیع متن حدیث
- ۳۶۷ نماز نخوان!
- ۳۶۸ اجرای حد بر دیوانه!
- ۳۶۹ توهم راویان در نقل متن
- ۳۶۹ آل فرعون یا آل یس؟

۳۷۰	مراتب و مراحل جهاد
۳۷۰	اتقان تقدیر و احسان تصویر
۳۷۱	وقف صحیح
۳۷۲	تشابه خطی
۳۷۳	سبعون یا تسعون؟
۳۷۳	جاهدت یا جاحدت؟
۳۷۴	فاقلوه یا فاقلوه؟
۳۷۴	رابع یا راجع؟
۳۷۵	کشف و تحلیل مفاهیم الفاظ
۳۷۵	عموم و خصوص و اطلاق و تقیید
۳۷۵	دلالت مستقل حکم عام و خاص
۳۷۶	ازدواج با کنیز
۳۷۷	عدم اعاده نماز
۳۷۷	گفتن شهادتین و رهایی از آتش
۳۷۸	وضو با آب کُر آلوده به نجاست
۳۷۹	تقیید مضمون با بیان مصداق
۳۷۹	حسنه در دنیا و آخرت
۳۸۰	ظهر و بطن
۳۸۰	کفر به ولایت علی علیه السلام
۳۸۰	تفسیر یا ایها الذین آمنوا
۳۸۱	اجمال و تبیین
۳۸۱	داستان گاو بنی اسرائیل
۳۸۱	زکات و طلا
۳۸۲	تبیین دلالت امر: وجوب، استحباب، تخیر و اباحه
۳۸۲	دلالت امر بر استحباب
۳۸۲	ضرورت ذکر اذان و اقامه در نماز
۳۸۲	زکات براسب

۳۸۳	 دلالت امر بر تخییر و اباحه
۳۸۳	 قضای پی در پی روزه
۳۸۴	 دلالت امر بر رخصت در هنگام اضطراب و ضرورت
۳۸۴	 اقامه نماز درون کعبه
۳۸۴	 تبیین دلالت نهی: حرمت، کراهت
۳۸۴	 دلالت نهی بر کراهت
۳۸۴	 عدم جواز نماز میت
۳۸۵	 تحلیل معارف الهی و مفاهیم معنوی در روایات
۳۸۵	 کعبه، قبه نور
۳۸۶	 آفرینش نور پیامبر ﷺ
۳۸۷	 تجسم مثالی شیطان
۳۸۷	 دقایق عرفانی در روایات

بخش چهارم: نتایج تحقیق و پیشنهادات

۳۹۱	 نتایج تحقیق
۳۹۵	 پیشنهادات

فهرست‌ها

۳۹۹	 آیات
۴۰۲	 احادیث
۴۰۵	 اسماء معصومین علیهم السلام
۴۰۷	 اشخاص
۴۱۸	 مکان‌ها
۴۲۰	 گروه‌ها، فرقه‌ها و جماعات
۴۲۲	 اصطلاحات
۴۲۷	 کتاب‌ها
۴۳۴	 منابع

چکیده

سنت معصومین علیهم السلام، دومین منبع اساسی کشف و تبیین معارف الهی دین اسلام، امروزه و در عصر غیبت، در مجموعه‌های روایی برای ما به یادگار مانده است و از آن جاکه در گذر زمان به دلایل گوناگون از تغییر و تحریف برکنار نمانده و بهره‌برداری از آن نیز در تبیین ارزش‌ها و احکام دینی، نیاز به تحلیل و تشریح فنی و عالمانه دارد، نقد و ارزیابی روایات، شیوه و سیره مستمر دانشمندان اسلامی به ویژه اندیشوران شیعی بوده است و برخلاف آنچه مشهور است و مستشرقان مغرض نیز با تبلیغات گسترده بدان دامن می‌زنند، تنها به نقد خارجی و ارزیابی اسنادی آن‌ها اکتفا نکرده، بلکه با بهره‌گیری از رهنمودهای قرآن کریم، ارشادات معصومین علیهم السلام، براهین عقلی و روش‌های علمی به نقد و تحلیل متون احادیث نیز توجهی درخور و بایسته داشته‌اند.

نخستین فصل این پژوهش به بیان کلیات و تبیین طرح تحقیق می‌پردازد. دومین فصل، پیشینه نقد متن حدیث در میان اندیشوران شیعه و مباحث و ملاک‌های گوناگون آنان را در این زمینه بیان می‌کند. محدثان و مؤلفان کتب حدیث، دانشمندان علم رجال، درایه و فقه الحدیث و اندیشوران علوم نقلی، یعنی تاریخ و سیره معصومین علیهم السلام، اخلاق، کلام، تفسیر و فقه، جمله‌گی هم‌تی والا و سهمی به سزا در این امر داشته‌اند. سومین فصل، به تفصیل نمونه‌های متعدد و متنوع نقد متن حدیث را از لایه‌لای آثار

اندیشوران شیعه، ارائه می‌دهد و روش‌های آنان را در نقد متون گوناگون روایی اعم از عقیدتی، تاریخی، اخلاقی و فقهی، عیناً به تصویر می‌کشد.

تبیین اصل صدور حدیث و کشف روایات جعلی و ساختگی، تبیین و کشف جهت و مورد صدور حدیث و کشف دلالت الفاظ و عبارات حدیث، مهم‌ترین مراحل نقد متن است.

حدیثی که با مبانی و ملاک‌های صدور خبر از معصوم علیه السلام هم‌آهنگ و در مقام تشریح حکم و یا ارزش‌های الهی بیان شده، تحریفات لفظی و معنوی از آن زدوده گردیده و مفاهیم الفاظ و عبارات آن با موازین علمی تحلیل و تشریح شده باشد، حجت، قابل استناد و در تبیین علوم و معارف اسلامی، ابزاری کار ساز و کار آمد خواهد بود.